

Ewolucja Krajowego Systemu Innowacyjnego w Polsce
2004-03-03

Informacja po seminarium, które odbyło się 19 lutego 2004 roku

Seminarium zostało zorganizowane przez Departament Innowacyjności MGPIPS oraz niderlandzką firmę konsultingową Ecorys w ramach programu pomocowego rządu Niderlandów "Wzmocnienie polityki rządowej oraz spójności instytucjonalnej w celu zwiększenia innowacyjności gospodarki przed akcesją Polski do Unii Europejskiej".

Słowo wstępne do uczestników seminarium wygłosił minister Krzysztof Krystowski, który jako podsekretarz stanu w MGPIPS nadzoruje m.in. sprawy z zakresu innowacyjności i działalności resortowych instytutów naukowo-badawczych. Jego zdaniem, poprawa innowacyjności zwłaszcza w przemyśle, jest kluczem i warunkiem niezbędnym do zwiększenia konkurencyjności całej polskiej gospodarki. Jest jeszcze wiele do zrobienia, głównie w zakresie instrumentów wspierających rozwój innowacyjności oraz restrukturyzacji i prywatyzacji sektora badań i rozwoju (B+R). Konieczne zmiany będą wprowadzane i Ministerstwo ma już do zanotowania pewne sukcesy w tym zakresie, a mianowicie:

- Urząd Patentowy otrzymuje dodatkowo 50 etatów, co powinno umożliwić likwidację zaległości w rozpatrywaniu zgłoszeń patentowych oraz bardziej intensywną działalność na poziomie międzynarodowym;
- dzięki bardzo dobrej współpracy z Ministerstwem Nauki i Informatyzacji możliwe było wspólne przygotowanie projektu dokumentu "Strategia zwiększania nakładów na działalność B+R w celu osiągnięcia założeń Strategii Lizbońskiej";
- trwają prace nad założeniami restrukturyzacji jednostek badawczo-rozwojowych (JBR) i ustawą o wspieraniu działalności innowacyjnej.

Odnosząc się do realizacji przedmiotowego projektu pomocowego, minister K. Krystowski stwierdził, że wysoko ocenia pracę konsultantów niderlandzkich i ma nadzieję, że możliwe będzie wdrożenie ich sugestii i zaleceń dotyczących udoskonalenia Krajowego Systemu Innowacyjnego.

Seminarium składało się z wykładów problemowych prezentujących wyniki prac firmy Ecorys i współpracujących z nią konsultantów polskich. Na początek, Dr Rene Wintjes przedstawił referat pt.: *"Zagadnienia priorytetowe dla Krajowego Systemu Innowacyjnego w Polsce - Stan obecny i zalecane kierunki zmian"*.

Od kilku już lat ma miejsce proces dostosowywania gospodarek krajów Europy Środkowowschodniej do wymogów europejskiego wspólnego rynku. Dotychczas odbywało się to poprzez restrukturyzację przemysłu i stopniową redukcję kosztów produkcji. W nadchodzących latach, po akcesji do UE, aby utrzymać konkurencyjność gospodarek tych krajów coraz większe znaczenie będzie miała poprawa innowacyjności.

W ramach projektu wykonano szereg porównań i analiz wskaźników innowacyjności, na podstawie których sformułowano wnioski odnośnie do słabych i mocnych stron Krajowego

Systemu Innowacyjnego (KSI) oraz dokonano benchmarkingu, tzn. określenia poziomu innowacyjności w Polsce w porównaniu do innych krajów UE. Dr R. Wintjes reasumując wykonane analizy stwierdził, że istniejące wskaźniki sugerują iż Polska lekko wyprzedza Portugalię i Grecję i pozostaje nieco w tyle za Włochami i Hiszpanią. Problemem pozostaje jednak to, że w powszechnym odczuciu wskaźniki statystyczne nie przekładają się na równie dobre osiągnięcia polskiej gospodarki (jej konkurencyjność i wysokość PKB).

W celu zmniejszenia istniejących różnic, konsultanci z firmy doradczej Ecorys proponują wdrożenie szeregu zaleceń:

1. Wcześniejsze i większe zaangażowanie przemysłu w wieloletnie programy B+R finansowane z budżetu państwa ułatwiłoby transfer technologii z publicznych instytutów B+R do sektora prywatnego.
2. Zdefiniowanie i wzmocnienie roli polskich uniwersytetów (w uzupełnieniu do edukacji i działalności B+R) polegającej na intensywnej współpracy uniwersytetów z przedsiębiorstwami.
3. Zapewnianie wsparcia dla prac B+R prowadzonych na rzecz sektora MSP - poprzez odpisy od podatku kosztów związanych z zatrudnieniem naukowców, w czasie trwania prac B+R.
4. Rozwijanie i doskonalenie instrumentów ułatwiających współpracę sektora B+R z przemysłem.
5. Poszerzenie zakresu współpracy z zagranicą.
6. Wdrażanie procedur, przyczyniających się do identyfikacji instytutów, które będą w mniejszym stopniu angażować fundusze publiczne w swoją działalność. Określenie kryteriów przydzielania dotacji publicznych dla przedsiębiorstw innowacyjnych (spin-off, spill-over).
7. Uruchomienie spójnego programu wspierającego zakładanie innowacyjnych przedsiębiorstw (start-ups).
8. Wypracowanie silnego mechanizmu koordynacji polityki innowacyjnej między szczeblem ogólnokrajowym a regionalnym - ukierunkowanego na wykorzystanie funduszy strukturalnych.

Następny referat pt. *"W stronę efektywnego systemu zarządzania innowacyjnością w Polsce"* przygotował Prof. Walter Zegweld, który stwierdził m.in., że korzyści płynące obecnie z działań innowacyjnych w przemyśle są tak duże, że rządy wielu krajów nie mogą się już obejść bez jasno sprecyzowanej polityki innowacyjnej. Polityka innowacyjna staje się punktem zbieżności polityki przemysłowej i polityki naukowo-technologicznej, gdyż zawiera elementy obydwu, a jednocześnie otwiera nowe perspektywy i drogi rozwoju gospodarczego. Mając świadomość dużego znaczenia innowacyjności dla poprawy konkurencyjności w sferze przemysłowej i społecznej, należy postawić pytanie czy obecny system publicznego zarządzania nauką, technologią oraz innowacyjnością w Polsce jest wystarczający do poprawy poziomu innowacyjności oraz czy rosnące koszty, a także niezbędna koordynacja pomiędzy różnymi obszarami polityki publicznej są optymalne i zagwarantowane przez aktualne otoczenie instytucjonalne. Zdaniem Prof. W. Zegwelda, odpowiedź na tak

postawione pytanie jest raczej negatywna. Wysiłek przedstawicieli polskiej nauki i techniki ukierunkowany na wspierania innowacji jest zbyt słaby i fragmentaryczny. Ponadto, wg danych GUS za 2001 r. zaledwie 0,42% PKB zostało wydatkowane przez budżet państwa na cele B+R, co sprawia, że Polska jest jednym z krajów wydających najmniej środków publicznych na ten cel. Ponadto wydatki sfery przedsiębiorstw na B+R są również bardzo małe. Polska ma dużo instytutów naukowo-badawczych, ale relacje między instytucjami naukowymi a przedsiębiorstwami pozostawiają wiele do życzenia. Nauka służy głównie samej sobie, a przepaść pomiędzy nauką a praktyką gospodarczą jest duża. W Polsce należy pracować nad podniesieniem świadomości, że przyszłe bogactwo narodu będzie zależało w dużej mierze od aktywności innowacyjnej oraz, że struktury organizacyjne oraz większe wydatki budżetowe, powinny być ukierunkowane na ten cel.

Zdaniem konsultantów firmy Ecorys, *Polska powinna zmienić swoją strukturę zarządzania polityką innowacyjną, i wdrożyć niezbędne reformy ułatwiające rozwój innowacyjności.* W tym celu, Ecorys proponuje utworzenie Rady ds. Innowacyjności o dużym zakresie uprawnień. Podobne rady istnieją już w wielu krajach (Finlandia, Niderlandy, Portugalia) i ich działalność przynosi pozytywne rezultaty. Zakres zadań Rady nie powinien ograniczać się tylko do podnoszenia świadomości społecznej, ale powinien obejmować także koordynowanie i stawianie priorytetowych celów. Przewodniczącym Rady powinien być Premier, a członkami przedstawiciele Rady Ministrów odpowiedzialni za Gospodarkę, Naukę i Edukację. Ponadto członkami Rady powinni być prezesi polskich firm, w tym innowacyjnych, jak również najlepsi naukowcy posiadający jednocześnie sukcesy we wdrażaniu swoich prac do praktyki przemysłowej. W pierwszej kolejności wchodzący w skład Rady członkowie Rady Ministrów powinni opracować wstępną wersję statutu Rady ds. Innowacyjności określającego zasady członkostwa, zakresy obowiązków i zadań oraz tryb pracy.

Ostatnią część seminarium stanowiła prezentacja Szefa Projektu Pani Julii Djarovej kilku przypadków (case studies) polskich firm innowacyjnych. Konsultanci Ecorysu odwiedzili m.in. takie przedsiębiorstwa jak: Medcom, Laserinstruments, Sonomed, InTeCo, Energocontrol, Comarch, Instytut Wysokich Ciśnień, Vigo Systems. W trakcie wizyt starano się zidentyfikować następujące obszary zagadnień: czynniki sprzyjające zakładaniu nowych przedsiębiorstw innowacyjnych; bariery stojące na drodze ich rozwoju, a także współpracę z sektorem B+R oraz instytucjami wspierającymi rozwój innowacyjności. Przeprowadzone studia pozwalają na stwierdzenie, że Polska posiada duży potencjał sprzyjający powstawaniu firm innowacyjnych, ale jednocześnie istnieje szereg barier utrudniających ich dalszy rozwój.

Po zakończeniu każdej prezentacji miała miejsce dyskusja nad treścią i tezami wystąpień konsultantów firmy Ecorys. Jednym z ciekawszych wystąpień w dyskusji była wypowiedź Prof. Antoniego Kuklińskiego, który stwierdził, że coraz więcej się mówi o potrzebie poprawy poziomu innowacyjności gospodarki w Polsce, ale w dalszym ciągu nie widać konkretnych działań w tym kierunku. Inicjatywa powołania Rady ds. Innowacyjności jest jego zdaniem jednym z najpilniejszych i niewątpliwie potrzebnych działań. Powołanie Rady będzie przede wszystkim decyzją polityczną, która uwiarygodni wobec polskiego społeczeństwa i wobec Komisji Europejskiej zapewnienia rządu, że innowacyjność ma w Polsce priorytet.

Prowadzący seminarium Krzysztof Gulda - Dyrektor Departamentu Innowacyjności - podsumowując wyniki seminarium i dyskusji stwierdził m.in., że idea powołania Rady ds. Innowacyjności powinna być uwzględniona w projekcie ustawy o wspieraniu działalności

innowacyjnej oraz że bezpośrednie kontakty i dyskusje między stroną polską i niderlandzką, które mają miejsce podczas seminarów i warsztatów będą kontynuowane ponieważ wnoszą dodatkowe wartości do projektu i przyczyniają się do podwyższania jego jakości.